

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Серифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постановою вченої ради
09.12.2021
Протокол № 10, п.5

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 07.12.2021 № 246

**АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН
/ CERTIFICATION EXAM**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	Бакалавр / bachelor
Галузь знань	23 «Соціальна робота» / Social work
Спеціальність	232 «Соціальне забезпечення» / «Social welfare»
Спеціалізація /	
Освітня програма	Соціальне забезпечення / Social welfare
Форма навчання	денна

Розробник(и): ПАВЛЮК Тетяна , кандидат економічних наук, доцент;
МАРТИНОВА Лілія, доктор економічних наук, доцент;
ГАРБАР Віктор, кандидат економічних наук, доцент;
РОМАНОВСЬКА Юлія, кандидат економічних наук, доцент;
БАХНОВСЬКА Ірина, кандидат юридичних наук, доцент.

Гарант освітньої програми «Соціальне забезпечення» - МАРТИНОВА
Лілія доктор економічних наук, доцент.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин 21 жовтня 2021 р., протокол № 15; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 22 жовтня 2021р., протокол № 11

Рецензенти: ЮРЧИК Ірина, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ;

СТАШЕНКО Наталя, Голова ГО Центру соціальної адаптації та розвитку «Європейська ініціатива», м. Вінниця

Розділ 1. Мета і завдання атестаційного екзамену; його місце в структурі освітньої програми

Робоча програма атестаційного екзамену підготовлена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Соціальне забезпечення».

Мета атестаційного екзамену – виявлення рівня засвоєння теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти.

Званнями атестаційного екзамену є виявлення рівня підготовки здобувачів вищої освіти, ступінь володіння професійними знаннями та уміннями виконання виробничих функцій, зазначених в освітньо-професійній програмі.

Атестаційний екзамен є завершальним етапом в отриманні кваліфікації ОС бакалавра зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Соціальне забезпечення» та проводиться після вивчення усіх дисциплін ОС «бакалавр» та проходження практики.

На атестаційний екзамен виносяться наступні дисципліни:

ОК 1. Теорія та практика соціального забезпечення.

ОК 2. Соціальна робота в громаді.

ОК 3. Технології соціального забезпечення.

ОК 4. Економічні основи соціального забезпечення.

ОК 5. Пенсійне забезпечення в Україні.

ОК 6. Соціальна політика.

ОК 7. Правове регулювання соціального забезпечення.

Розділ 2. План підготовки студентів до атестаційного екзамену за видами навчальної роботи

Види навчальної роботи	Кількість годин
Аудиторні заняття	24
- лекції	4
- практичні заняття	20
Самостійна робота студентів	66
Всього годин / кредитів	90/3

**Розділ 3. Тематика та зміст лекційних, практичних занять,
самостійної роботи студентів**

№	Вид навчальної роботи і короткий зміст	Години	Шифр кафедри
1	2	3	4
Лекції			
1	<p><i>Лекція № 1 «Державно-правові основи соціального захисту населення України»</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність соціального захисту населення як аспекту розвитку соціально-правової держави. Концептуальні засади соціального забезпечення - зарубіжний та вітчизняний досвід. Роль системи соціального страхування у забезпеченні соціальними допомогами населення. 	2	08.02
	<p><i>Лекція № 2 «Соціальне забезпечення як особливий вид діяльності»</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Основні положення підготовки інспекторів з соціального забезпечення. Сутність соціального забезпечення як виду професійної практичної діяльності. Сфери що охоплює соціальне забезпечення як професійна діяльність. Професійні якості інспектора з соціального забезпечення. Етичні принципи соціальної роботи. Основні моделі прийняття рішень в професійній діяльності соціального працівника. 	2	08.02
Практичні заняття			
2	<p><i>Практичне заняття з Теорії та практика соціального забезпечення</i></p> <p><i>Практичне заняття №1</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність поняття багатодітна сім'я. Перелік обставин за якими призначається державна соціальна допомога сім'ям з дітьми. Розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами в різних галузях народного господарства. Особливості призначення допомоги при народженні дитини. Джерела фінансування допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. 	2	08.02

	6. Особливості призначення допомоги при усиновленні дитини. 7. Особливості призначення державної допомоги сім'ям з дітьми. 8. Форми та методи стягування аліментів.		
	<p align="center">Практичне заняття з Теорії та практики соціального забезпечення</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №2</i></p> 1. Правовий статус безробітного в Україні та забезпечення його прав на допомогу і зайнятість. 2. Особливості соціального забезпечення безробітних через надання матеріальної допомоги. 3. Особливості призначення та виплати допомоги по безробіттю незастрахованим особам. Розв'язок творчих задач	2	08.02
	<p align="center">Практичне заняття з Соціальної роботи в громаді</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №3</i></p> 1. Закономірності соціальної роботи. 2. Принципи соціальної роботи. 3. Системний підхід як метод соціальної роботи. 4. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. 5. Сучасні моделі практичної соціальної роботи в громаді. 6. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.	2	08.02
	<p align="center">Практичне заняття з Соціальної роботи в громаді</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №4</i></p> 1. Сутність та види оцінки соціальних проєктів. 2. Процедура моніторингу соціальних проєктів. 3. Поняття управління проєктом (проєктний менеджмент). 4. Середовище реалізації соціального проєкту. 5. Критерії оцінки соціальної діяльності: ефективність, економічність, результативність. 6. Професійні вміння й психологічні якості, необхідні для оцінки програм і проєктів.	2	08.02

	<p style="text-align: center;">Практичне заняття з Технології соціального забезпечення</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття №5</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна технологія. Специфіка різноманітних підходів до визначення даного поняття. 2. Об'єкт і предмет технологізації соціальної діяльності. 3. Співвідношення понять «метод», «методика», «алгоритм» з поняттям «технології». 4. Співвідношення понять «соціальні технології» і «технології соціальної роботи». 5. Типи та види соціальних технологій. 6. Специфіка класифікацій соціальних технологій. 	2	08.02
--	---	---	-------

	<p align="center">Практичне заняття з Економічних основ соціального забезпечення</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №6</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів. 2. Порядок формування, встановлення та затвердження державних соціальних стандартів і нормативів. 3. Сфери застосування державних соціальних стандартів і нормативів. 	2	08.02
	<p align="center">Практичне заняття з Пенсійного забезпечення в Україні.</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №7</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система пенсійного страхування. Порівняльний аналіз загальнообов'язкових пенсійних систем розвинутих країн Західної Європи і країн пострадянського простору. 2. Фінансове забезпечення пенсійного захисту населення в країнах з розвинутою економікою. 3. Система пенсійного забезпечення в Україні. 4. Організаційно-правові засади здійснення конституційного права на пенсійне забезпечення. 5. Поняття пенсії та її відмінності від інших соціальних виплат. 6. Бюджет Пенсійного фонду. Основи бюджетного процесу в ПФУ. 7. Доходи бюджету ПФУ. Видатки бюджету ПФУ. 8. Проблеми дефіциту Пенсійного фонду України. Соціальний та економіко-правовий характер поняття «пенсія». 9. Моделі розрахунку пенсій. Варіанти розрахунку пенсійних виплат. 	2	06.02
	<p align="center">Практичне заняття з Соціальної політики.</p> <p align="center"><i>Практичне заняття №8</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інструменти соціальної політики. Організаційно-правова структура соціальної політики 2. Система надання соціальних послуг в Україні: політика та управління. 	2	06.02

	<p>3. Поняття держави загального добробуту та її основні характеристики. Класифікація загального добробуту держави.</p> <p>4. Державні органи, які формують засади, напрями розвитку і реалізації завдань соціальної політики.</p>		
	<p align="center">Практичне заняття з Правового регулювання соціального забезпечення. <i>Практичне заняття №9</i></p> <p>1. Робота з тестовими завданнями з тем: «Правовідносини у сфері соціального забезпечення», «Система державних органів та їхні функції зі здійснення соціального забезпечення», «Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування».</p> <p>2. Розв'язання ситуаційних завдань щодо соціальної відповідальності бізнесу в сфері соціального забезпечення.</p> <p>3. Розв'язання ситуаційних завдань щодо захисту громадянами своїх прав у сфері соціального забезпечення.</p> <p>Розв'язання ситуаційних завдань щодо передумов виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення.</p>	2	08.04
	<p align="center">Практичне заняття з Правового регулювання соціального забезпечення. <i>Практичне заняття №10</i></p> <p>Робота з тестовими завданнями з тем: «Право на соціальне забезпечення та його гарантії», «Соціальні ризики. Державні соціальні стандарти та нормативи соціального забезпечення, «Пенсійне забезпечення у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування».</p> <p>2. Розв'язання ситуаційних завдань щодо пенсійного забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу ОВС.</p> <p>3. Розв'язання ситуаційних завдань щодо пенсійного забезпечення за особливі заслуги</p>	2	08.04

	перед Україною. 4. Розв'язання ситуаційних завдань щодо призначаються пенсії за віком.		
Самостійна робота студентів			
3	<p>Теорія та практика соціального забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості захисту майнових та житлових прав дітей, дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Призначення і виплати державної соціальної допомоги прийомним батькам за надання соціальних послуг в прийомних сім'ях. 3. Вітчизняна та міжнародна нормативно-законодавча база соціального захисту та забезпечення соціально-економічних та юридичних прав інвалідів. 4. Законодавство в сфері соціального захисту інвалідів. 5. Розміри соціальної допомоги відповідно до групи інвалідності. 6. Особливості виплати допомоги особам, які виїхали на постійне проживання за кордон. 7. Особливості виплати компенсації інвалідам та дітям-інвалідам, які перебувають в установах соціального обслуговування на повному державному утриманні, у місцях позбавлення волі. 8. Форми соціального захисту постраждалих від ЧАЕС. 9. Основні характеристики зон відчуження. 10.Зобов'язання держави перед громадянами за шкоду, завдану внаслідок Чорнобильської катастрофи. 11.Шляхи соціального захисту ветеранів та інвалідів війни і учасників бойових дій. 12.Державні гарантії військовослужбовцям, які брали безпосередню участь в АТО. 13.Соціальна та професійна адаптація військовослужбовців, які звільняються з військової служби, та осіб, звільнених з військової служби. 14.Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб на отримання документів, що посвідчують особу та підтверджують 	10	

	<p>громадянство України, або документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус</p> <p>15. Розмір субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово - комунальних послуг.</p> <p>16. Причини припинення раніше призначеної субсидії.</p>		
	<p>Соціальна робота в громаді</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості проведення децентралізації зарубіжними країнами (на вибір). 2. Закон України «Про соціальні послуги». 3. Етапи розвитку соціальної роботи в громаді в Україні. 4. Характеристика різновидів ресурсів соціальної роботи в громаді. 5. Зовнішні та внутрішні ресурси організації соціальної роботи на рівні громади. 6. Основні законодавчі акти правового регулювання соціальної роботи в громаді 7. Кодекс етики Національної Асоціації соціальних працівників. 8. Особливості діяльності конкретних соціальних служб за кордоном: психолого-педагогічна служба «Гайденс»; Британська технологія сімейного проекту «Мостова сім'я»; технологія взаємних зобов'язань «Соціальний контракт». 9. Роль Кабінету міністрів України, Верховної Ради України, Міністерства соціальної політики в системі соціального захисту 10. Основні етапи процесу соціальної активізації громади. 11. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді. 12. Аналіз державної цільової соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011 – 2022 роках. 13. Основні етапи пошуку грантових програм. 14. Аналіз інформативності соціальних мереж щодо реалізації соціальних проектів. <p>Сутність грантових можливостей для організацій громадянського суспільства.</p>	10	

	<p>Технології соціального забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке соціальна технологія? У чому специфіка різноманітних підходів до визначення цього поняття? 2. Визначите об'єкт і предмет технологізації соціальної діяльності. 3. Які причини розбалансованості соціального простору? 4. Приведіть приклади соціальних процесів з практики соціальної роботи, які, на ваш погляд, необхідно технологізувати. 5. Знайдіть в науковій літературі приклади конкретних методик і різних технологій. 6. Чим можна пояснити різноманіття типів, видів соціальних технологій? 7. У якому співвідношенні знаходяться соціальні технології соціальної роботи? 8. У чому полягає специфіка класифікацій соціальних технологій в соціальній роботі? 9. Чим можна пояснити різноманіття типів, видів соціальних технологій? 10. Знайдіть в науковій літературі приклади конкретних методик і різних технологій. 11. Чим відрізняються виробничі технології від соціальних технологій? 12. В якому співвідношенні знаходяться соціальні технології і технології соціальної роботи? 13. У чому полягає специфіка класифікацій соціальних технологій в соціальній роботі? 14. Що таке соціальна технологія? В чому специфіка різноманітних підходів до визначення цього поняття? 15. Визначте об'єкт, предмет технологізації соціальної діяльності. 16. Які причини розбалансованості соціального простору? 17. Наведіть приклади соціальних процесів з практики соціальної роботи, які, на ваш погляд, необхідно технологізувати. 	10	
--	--	----	--

	<p>18. Знайдіть в науковій літературі приклади конкретних методик і різних технологій.</p> <p>19. Чим можна пояснити різноманіття типів, видів соціальних технологій?</p> <p>20. В якому співвідношенні знаходяться соціальні технології соціальної роботи?</p> <p>21. В чому полягає специфіка класифікацій соціальних технологій в соціальній роботі?</p> <p>22. В чому значення соціально-технологічної підготовки для фахівців по соціальній роботі?</p> <p>23. Який зв'язок між системним підходом до організації соціальної роботи і вибором її технологій?</p> <p>24. Яким чином соціально-радикальні теорії впливають на технології соціальної роботи?</p> <p>25. В чому сутність психодинамічних підходів здійснення соціальної роботи?</p> <p>26. Які особливості вносить в технології соціальної роботи гуманістична психологія?</p> <p>27. Чим обумовлена медична модель підходу до технологій соціальної роботи?</p> <p>28. У чому сутність соціальної діагностики і її відмінність від діагностики медичної?</p> <p>29. Які принципи соціально-діагностичної діяльності?</p> <p>30. Які особливості діагностики у соціальній роботі?</p> <p>31. Опишіть технологічний процес діагностики в соціальній роботі.</p> <p>32. У чому полягають сутність зміст соціальних інновацій?</p> <p>33. Які принципи соціально-інноваційної діяльності?</p> <p>34. Який зміст соціального прогнозування?</p> <p>35. Які рівні соціально-прогнозних технологій прийнято виділяти?</p> <p>36. Розробка моделі управлінського циклу.</p> <p>37. Назвіть основні стадії управлінського</p>		
--	--	--	--

	<p>циклу</p> <p>38. Розкрийте поняття алгоритму соціального управління.</p> <p>39. Чим обумовлено зниження керованості в регіонах?</p> <p>40. Загальні передумови створення якісно нових організаційних структур.</p> <p>41. Назвіть загальні функції управління регіоном.</p>		
	<p>Економічні основи соціального забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення в Україні. 2. Порядок формування, встановлення та затвердження державних соціальних стандартів і нормативів. 3. Нормативно-правові акти у сфері соціального забезпечення та соціальної підтримки. 4. Особливості набуття трудового стажу в Україні. 5. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення. 6. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення. 7. Особливості пільгового пенсійного забезпечення за віком. 8. Становлення та розвиток недержавної системи пенсійного забезпечення в незалежній Україні. 9. Підстави відкладення, скорочення та припинення виплати допомог по безробіттю. 10. Державні допомоги сім'ям з дітьми. 11. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг. 12. Види соціальних пільг в Україні. 13. Право на безоплатне або пільгове придбання ліків. 14. Форми соціального обслуговування населення в Україні. 15. Соціальний захист окремих категорій непрацездатних громадян в Україні. 	8	
	<p>Пенсійне забезпечення в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості пенсійного забезпечення. 	10	

	<p>Класифікації видів пенсійного страхування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Система соціального страхування. 3. Найважливіші чинники розвитку пенсійного забезпечення в Україні. 4. Державне та недержавне фінансове забезпечення пенсійного захисту населення. 5. Фінансове забезпечення пенсійного захисту населення. 6. Міжнародний досвід пенсійного забезпечення та характеристика пенсійних систем сучасності. Напрями розвитку Пенсійного фонду. 7. Особливості формування прав і інтересів застрахованих осіб. 8. Особи, що мають право на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника. 9. Розмір пенсій у разі втрати годувальника. 10. Пенсія за вислугу років та соціальні виплати непрацездатним громадянам. 11. Соціальний та економіко-правовий характер поняття «пенсія». Соціальна пенсія. 12. Ознаки, що притаманні пенсії. 13. Пенсії за вислугу років, пенсії у зв'язку з професійними захворюваннями та каліцтвом, пов'язаним із нещасним випадком на виробництві. 14. Моделі розрахунку пенсій. Варіанти розрахунку пенсійних виплат. 15. Аналіз ключових факторів, що впливають на розрахунок пенсій. 16. Чинники, що впливають на обчислення пенсії. 17. Реформування суб'єктів державного регулювання у сфері пенсійного забезпечення в Україні. Удосконалення організаційної структури ПФУ. 18. Види недержавних пенсійних фондів. Інституційні фонди. Фонди контрактного типу. Граничні межі вкладання коштів НПФ. 		
	<p>Соціальна політика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шляхи вдосконалення фінансового забезпечення складових соціальногуманітарної сфери України. 2. Державні гарантії забезпечення права на 	10	

	<p>житло.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Державні гарантії забезпечення права на освіту. 4. Державні гарантії забезпечення права на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї 5. Державна політика у сфері житлово-комунального господарства. 6. Державна та муніципальна політика у сфері освіти. 7. Соціальна підтримка населення. 8. Природа соціального страхування. 9. Державне соціальне страхування як важлива складова системи соціального захисту в реалізації соціальної політики держави. 10. Аналітика страхових фондів України. Соціальна безпека та її діагностика. Соціальна безпека особистості 11. Внесення глобалізацією корективів у нерівномірність соціального розвитку. 12. Міжнародна організація праці – координатор міжнародного співробітництва. 13. Підвищення ролі МОП у період посилення глобалізації у сфері зайнятості, безробіття, соціального захисту. 14. Глобалізація та її вплив на соціальні відносини. Глобалізація і доходи працюючих. Глобалізація і структура зайнятості. 		
	<p>Правове регулювання соціального забезпечення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спеціальний трудовий стаж, його зміст і підвиди. 2. Вислуга років як особливий вид спеціального трудового стажу. 3. Страховий трудовий стаж, його значення. Основні правила обчислення безперервного трудового стажу. 4. Поняття соціальної пенсії, підстави для її 	8	

	<p>надання.</p> <p>5. Відмінність соціальної пенсії від інших пенсій.</p> <p>6. Категорії громадян, які мають право на допомогу в разі безробіття.</p> <p>7. Терміни виплати допомоги в разі безробіття, її розміри та порядок обчислення.</p> <p>8. Поняття соціальних пільг, їх відмінність від соціального обслуговування.</p> <p>9. Диференціація соціальних пільг, їх види.</p> <p>10. Основні категорії громадян, які користуються соціальними пільгами.</p>		
	Всього годин / кредитів	90/3	

**Розділ 4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми, що виносяться на атестаційний екзаме**

Програмні компетентності	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7
ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+	+		+	+	+
ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+	+		+	+	+	
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	+	+	+	+	+	+	
ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.	+						
ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності.	+		+				
ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.			+				
ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	+		+	+	+	+	+
ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	+	+	+	+	+	+	
ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	+	+	+	+	+	+	

ЗК 12. Здатність працювати в команді.	+	+	+	+	+	+	
ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.	+		+				
ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	+						
ЗК 15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	+	+		+	+	+	
ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	+	+	+	+	+	+	+
СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	+	+	+	+		+	
СК 2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.			+	+		+	+
СК 3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних груп населення, що опинилися у складних життєвих обставинах.	+	+	+				+
СК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.	+		+			+	+
СК 5. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.							
СК 6. Вміння планування та звітності в системі соціального забезпечення населення.							
СК 7. Здатність застосовувати методики індивідуальних обрахунків адресної соціальної допомоги, методики індивідуальних обрахунків призначення субсидій, соціальної допомоги мало захищеним категоріям населення, допомоги по безробіттю.						+	
СК 8. Здатність використовувати методики інспекційних перевірок в системі соціального захисту населення.							
СК 9. Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування.					+		
СК 10. Здатність до планування та реалізації заходів з надання адресної соціальної допомоги.						+	+
СК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.	+	+	+			5	
СК 12. Здатність до організації та управління	+		+				+

процесами в соціальному забезпеченні.							
СК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+	
СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.	+	+	+	+		+	
СК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.	+	+				+	

**Розділ 5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
відповідними компонентами освітньої програми, що виноситься на
атестаційний екзамен**

Програмні результати	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7
РН 1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.		+	+				
РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.	+	+			+	+	+
РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.	+	+		+	+	+	+
РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.	+		+		+	+	+
РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.	+				+	+	+
РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.	+		+	+	+	+	
РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.	+	+		+	+	+	
РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.	+	+			+	+	+
РН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.			+			+	
РН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.	+		+		+	+	
РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.		+	+	+		+	
РН 12. Аналізувати ефективність соціально-	+		+	+	+	+	

економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.							
РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.			+		+	+	
РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.	+	+		+		+	
РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.	+				+	+	+
РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.	+	+			+	+	+
РН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.	+	+	+	+		+	
РН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.	+		+			+	
РН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.	+	+		+	+	+	+
РН 20. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.						+	

Розділ 6. Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету

економіки, менеджменту та права

_____ Лариса СІКОРСЬКА

ШИФР _____

Факультет економіки, менеджменту та права

Кафедра економіки та міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНЕ АТЕСТАЦІЙНЕ

ЗАВДАННЯ № _____

для атестаційного екзамену з базової освіти

студент _____ 4 курсу спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

денної форми навчання

прізвище, ім'я, по-батькові

дата

підпис

Вінниця 2022

Завдання I (теоретичне)

50 тестових завдань

Завдання II (практичне)

Розрахунок компенсації додаткових витрат на оплату послуг газопостачання, централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.

Приклад 1: сім'я з чотирьох осіб (чоловік, дружина, одна дитина віком 6 років, друга – від 6 до 18 років). Заробітна плата чоловіка та дружини складає 4 500 грн. на місяць. Прожитковий мінімум для сім'ї становить 4 764 грн (1218 грн. x 2 особи + 1286 грн + 1032 грн). Дохід сім'ї менший за прожитковий мінімум для сім'ї. Сім'я має право на компенсацію.

Розрахунок субсидії:

Приклад 2: У житловому приміщенні зареєстрована сім'я, що складається з чоловіка, дружини та двох дітей. Розмір плати за житлово-комунальні послуги виходячи із соціальних норм та соціальних нормативів користування послугами становить 400 грн. Чоловік та дружина працюють, дохід за 6 місяців складає 24 000 грн. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї складає 4 000 грн. (24 000 грн. : 6 = 4 000 грн). Середньомісячний сукупний дохід на одну особу складає 1 000 гривень (4 000 : 4 = 1 000 грн.).

Визначається обов'язкова частка плати за послуги (%):

$$1000 : 1176 : 2 \times 15 \% = 6,38 \%$$

Тобто сім'я повинна сплачувати за житлово-комунальні послуги 255,2 грн. (4 000 x 6,38 %), а решта плати за житлово-комунальні послуги є субсидією (400 грн. – 255,2 грн. = 144,8 грн.).

Бали _____
(цифрами, прописом)

Прізвища та підпис екзаменаторів _____ (_____)
Прізвище/власне ім'я _____
Прізвище/власне ім'я _____
Прізвище/власне ім'я _____
Прізвище/власне ім'я _____

Критерії оцінювання атестаційного екзамену здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»

Атестаційний екзамен складається з двох етапів:

- теоретична частина (тестові завдання, що формують основні компетенції бакалавра);
- практична частина (письмове розв'язання розрахунково-аналітичних, ситуаційних творчих завдань).

Тестові завдання містять 50 тестів. За результатами тестування здобувач вищої освіти отримує **40 балів** (1 тест – 0,8 балів). Мінімальна кількість балів за тестові завдання становить **24 бали**.

Практична частина – розв'язання розрахунково-аналітичних, ситуаційних, творчих завдань становить **60 балів**. Розподіл балів проводиться кафедрою в залежності від складності завдань. Мінімальна кількість балів за розв'язання завдань становить **36 балів**.

При формуванні загальної оцінки виходити з того, що у структурі атестаційного екзамену тестові завдання – **40 балів**, практичні завдання – **60 балів**. Загальна оцінка визначається як сума балів за всі виконані завдання і становить **100 балів** за критеріями національної шкали та ECTS.

Оцінка за системою КНТЕУ	Визначення
90-100	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82-89	Вище середнього рівня з кількома помилками
75-81	Загалом правильна робота з певною кількістю значних помилок
69-74	Непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-68	Виконання задовольняє мінімальні критерії
35-59	Потрібно попрацювати перед тим, як перекласти
1-34	Необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс

Рішення щодо присвоєння кваліфікації «бакалавр» атестаційна комісія приймає за умови отримання здобувачем вищої освіти позитивної оцінки, як за тести, так і за виконання практичних завдань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Теорія та практика соціального забезпечення

1. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами : підручник / [К. В. Дубич]. Львів : Магнолія 2006, 2019. 411 с.
2. Баталії через соціалку. *Український тиждень*. 2018. № 5. С. 30–32.
3. Безтелесна Л., Юрчик Г., Нагай Ю. Удосконалення системи соціального захисту багатодітних сімей. *Україна: аспекти праці*. 2014. № 6. С. 22–27.
4. Бережецька Т. О. Аналіз індикаторів та оцінка стану соціальної безпеки в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/173.pdf
5. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
6. Буздуган Я. Роль благодійних організацій як суб'єктів фінансового права у вирішенні соціальних проблем суспільства. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 91–94.
7. Бурак В. Механізм правового захисту права на пенсійне забезпечення. *Право України*. 2012. № 6. С. 74–79.
8. Грецька-Миргородська В. В. Динаміка соціального забезпечення в Україні за період від початку ринкової трансформації. *Ефективна економіка*. 2019. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2019/42.pdf
9. Дубич К. В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навч. посіб. Т.1. Львів : Магнолія 2006, 2019. 272 с.
10. Дубич К. В. Практика соціального забезпечення конкретних категорій населення : навч. посіб. Т.2. Львів : Магнолія 2006, 2019. 434 с.
11. Зюзін В. О. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/154.pdf
12. Казарян Г. Г. Теоретико-методологічні засади соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/55.pdf
13. Кудлаєнко С. В. Пріоритетні напрями державної соціальної підтримки та захисту населення країни. *Економіка & держава*. 2018. № 3. С. 50–52.
14. Сьомченко В. В., Безнос Я. С. Аналіз впливу євроінтеграції на систему соціального захисту в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С.599–604. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/91.pdf
15. Чорна М. Сутність права громадян на соціальний захист. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 151–156.
16. Юрчик Г., Давидчук Б. Особливості соціального захисту сімей в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2019. № 2. С. 25–34.

Соціальна робота в громаді

1. Мішина С.В. Науково-практичні засади соціального проектування *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/75.pdf
2. Романова І. Соціальна робота з підтримки інтелектуальної активності людей похилого віку. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2018. № 1. С. 64-72
3. Сидорук, І. Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі волонтерської діяльності. *Вища школа*. 2019. № 2. С. 54-66.
4. Войцех Мархлевські, Олег Процак Стратегія розвитку освіти в громаді : практичний порадник. К., 2018. 56 с.
5. Осетрова, О.О. Соціальна робота в громаді : посібник. Дніпропетровськ : ДНУ, 2016. 35 с.
6. Слосанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за ред. В.А. Поліщук. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 382 с.
7. Слосанська, Г.І., Поліщук, В.А. Соціальна робота в громаді за кордоном: історія та сучасні тенденції розвитку. *Social Work and Education*. 2019. Вип. 6, № 4. С. 390-403.
8. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія / В. Поліщук, Н. Горішна, Г. Слосанська та ін. Тернопіль : ЗазаПрінт, 2018. 219 с.

Технології соціального забезпечення

1. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами : підручник / [К. В. Дубич]. Львів : Магнолія 2006, 2019. 411 с.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
3. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі ; [уклад.: Н. М. Гайдук, Л. Є. Клос, О. Я. Бік, В. М. Піча]. 3-тє вид., перероб. та допов. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 618 с. (Вища освіта в Україні).
4. Дубич К. В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навч. посіб. Т.1. Львів : Магнолія 2006, 2019. 272 с.
5. Дубич К. В. Практика соціального забезпечення конкретних категорій населення : навч. посіб. Т.2. Львів : Магнолія 2006, 2019. 434 с.
6. Козак М., Климус Т. Питання неповносправності у соціальній роботі : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 169 с.

7. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. 2-ге вид., стер. Київ: Каравела, 2020. 368 с. (Українська книга).

8. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Менеджмент соціальної роботи. Теорія і практика: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ: Каравела, 2020. 296 с. (Вища освіта в Україні).

9. Право соціального забезпечення: підручник / [авт.: О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Встухова]; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 376 с.

10. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навч. посіб. / [авт: С. В. Мітіна, С. П. Белавін, О. А. Орловська, О. П. Журавель, О. Г. Стеблянко]. Київ: Гельветика, 2021. 436 с.

11. Соціальна робота: навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 596 с. (Вища освіта в Україні).

Економічні основи соціального забезпечення

1. Багмет К.В. Трансформація системи соціального захисту: пошук оптимального підходу. *Економіка, фінанси, право*. 2017. № 4. С. 39–43.

2. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 448 с.

3. Дубич К.В. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами: підручник. Львів: Магнолія 2006, 2019. 411 с.

4. Дубич К.В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном: навч. посіб. Т. 1. Львів: Магнолія 2006, 2019. 272 с.

5. Дубич К.В. Практика соціального забезпечення конкретних категорій населення: навч. посіб. Т. 2. Львів: Магнолія 2006, 2019. 434 с.

6. Зюзін В.О. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/154.pdf

7. Іваненко О. Соціальний захист в Україні: проблеми, загрози, виклики. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 4. С. 61–89.

8. Кудлаєнко С.В. Пріоритетні напрями державної соціальної підтримки та захисту населення країни. *Економіка & держава*. 2018. № 3. С. 50–52.

9. Насібова О.В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка & держава*. 2019. № 8. С. 35–40.

10. Огінська А.Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз. *Економіка & держава*. 2018. № 4. С. 131–136.

11. Приймак І., Вишивана Б. Недержавне пенсійне забезпечення в системі соціального захисту населення України. *Світ фінансів*. 2019. № 3. С. 121–138.
12. Романовська Ю.А. Пенсійна система: опорний конспект лекцій. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 63 с.
13. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с.
14. Юрчик Г., Давидчук Б. Особливості соціального захисту сімей в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2019. № 2. С. 25–34.
15. Ярошенко О.М., Прилипко С.М., Слюсар А.М. та ін. Пенсійне забезпечення: підручник / за ред. О.М. Ярошенка. Харків: Право, 2017. 308 с.

Соціальна політика

1. Білик О. І. Механізми регулювання та інструменти оцінювання соціальних ризиків: монографія /О.І. Білик; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Растр-7. 2020. 394 с.
2. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Кропельницька С. О. Соціальне страхування: навч. посібник. Київ: ЦНЛ. 2019. 336 с.
4. Мальований М. І. Соціальне страхування: навч. посібник. Київ: ЦУЛ. 2019. 496с.
5. Малюга Л. Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу: монографія /Л.Ю. Малюга; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Херсон: Гельветика. 2019. 405 с.
6. Міністерство соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
8. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
9. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
10. Соціальна політика: навч. посіб. / Л. Д. Климаська, В.Є. Савка, Н. М. Хома [та ін.], за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів: «Новий Світ-2000». 2020. 318 с.
11. Ялдин І. В. Соціальний захист та пенсійне забезпечення в Україні: навчальний посібник. Харків: Мераш Publisher: О.А. Мірошниченко, 2019. 174 с.

Пенсійне забезпечення в Україні

1. Білик О. І. Механізми регулювання та інструменти оцінювання соціальних ризиків : монографія /О.І. Білик; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Растр-7. 2020. 394 с.
2. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
3. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
4. Малюга Л. Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія /Л.Ю. Малюга ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Херсон: Гельветика. 2019. 405 с.
5. Мацюк В., Іншин М. Пенсійне законодавство України. Науково-практичний коментар до основних нормативних актів, що регулюють питання пенсійного забезпечення. Станом на 02.09.2019 р. 2019. 540 с.
6. Міністерство соціальної політики URL:<https://www.msp.gov.ua/>
7. Пенсійна система: підручник / В.І. Грушко, Ю.І. Скулиш, С.М. Лаптев, В.Г. Фатхутдінов, А.Й. Француз, І.І. Румик, О.О. Пилипенко, Л.Д. Тулуш; За ред. В.І Грушка, Ю.І. Скулиш; Університет "КРОК". - 4-те вид., доп. і перероб. К. : Майстер книг, 2019. 512 с.
8. Пенсійний фонд України URL:<https://portal.pfu.gov.ua/>
9. Пенсіна система: підруч. За ред. Грушко. Київ. 2017. 368 с.
10. Романовська Ю. А. Пенсійна система : опорний конспект лекцій. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 63 с.
11. Романовська Ю. А. Фінансова забезпеченість пенсійного фонду України. Вісник КНТЕУ №4. 2020. С. 135-146.
12. Шалієвська Л. І. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави: монографія. Львів : «Растр-7». 2020. 196 с.
13. Ялдин І. В. Соціальний захист та пенсійне забезпечення в Україні: навчальний посібник. Харків: Мераш Publisher: О.А. Мірошниченко, 2019. 174 с.

Правове регулювання соціального забезпечення.

1. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII/ URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
2. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 № 1768-II. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
3. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16.11.2000 № 2109-III URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>
4. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю : Закон України від 18.05.2004 № 1727-IV

URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>

5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 № 2342–IV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон від 02.03.2000 № 1533-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

8. Про зайнятість населення: Закон від 05.07.2012 № 5067-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

9. Сташків Б. І. Теоретичні питання системи права соціального обслуговування. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017 р.): за аг. ред. К. Ю. Мельника. Х.: Харків. Нац. ун-т внутр. справ, 2017. С.431–434.

10. Смолярова М. Л. Право соціального захисту. Практикум. Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. 144 с.

11. Кучма О.Л. Проблеми визначення кола осіб, які підлягають загальнообов'язковому пенсійному страхуванню // [file:///C:/Users/Downloads/Nvmgu_jur_2014_9-2\(2\)_7.pdf](file:///C:/Users/Downloads/Nvmgu_jur_2014_9-2(2)_7.pdf)

12. Попова С.М., Попова Л.М. Особливості надання соціальних послуг в Україні file:///C:/Users/Downloads/evpe_2014_10_7.pdf

13. Правові проблеми трудового та пенсійного законодавства України в контексті євроінтеграції: монографія / [Н. М. Хуторян, Я. В. Сімутіна, М. М. Шумило та ін.; відповід. ред. Н.М. Хуторян]. К.: Ніка-Центр, 2017. 256 с.